บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

1. เชื้อจุลินทรีย์

ใช้เชื้อรา *T. reesei* สายพันธุ์ TISTR 3080 จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

2. แหล่งคาร์บอนและแหล่งไนโตรเจน

ได้จากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในเขตจังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เชื้อรา *T. reesei*

กลุ่มตัวอย่าง คือ แหล่งคาร์บอนชนิดต่างๆ ได้แก่ ซังข้าวโพด และชานอ้อย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. วัสดุอุปกรณ์

1.1 เครื่องแก้วที่จำเป็นในการทดลอง เช่น หลอดทดลอง จานเพาะเชื้อ

1.2 เครื่องชั่งแบบ 2 ตำแหน่ง

1.3 เครื่องชั่งแบบ 4 ตำแหน่ง

1.4 เครื่องวัดค่าความเป็นกรด-เบส

1.5 หม้อนึ่งฆ่าเชื้อระบบความดัน

1.6 ตู้อบฆ่าเชื้อ

1.7 ตู้บ่มเชื้อ

1.8 อ่างน้ำควบคุม

1.9 กล้องจุลทรรศน์

1.10 เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

1.11 ตู้เขี่ยเชื้อ

1.12 ครกบด

1.13 โถดูดความชื้น

2. สารเคมี

2.1 สารละลาย 5-dinitrosalisalic acid (DNS)

2.2 สารละลายคาร์บอกซีเมธิลเซลลูโลสเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (น้ำหนักต่อปริมาตร) ในสารละลายบัฟเฟอร์ที่พีเอช 5

2.3 สารละลาย xylan from oat spelt เข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (น้ำหนักต่อปริมาตร) ในสารละลายบัฟเฟอร์ที่พีเอช 5

2.4 สารละลายบัฟเฟอร์ที่พีเอช 5

2.5 สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์

2.6 สารละลายฟีนอล คอตตอน บลู

2.7 กลูโคส

2.8 โปแตสเซียส-โซเดียมตาเตรท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวัดการเจริญของเชื้อรา

เก็บข้อมูลจากทำการเก็บตัวอย่างน้ำหมักอาหารเหลวสังเคราะห์ PDB ในปริมาตร 1 มิลลิลิตร ทุก 2 วัน (วันที่ 0, 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 และ 15) เพื่อวัดอัตราการเจริญโดยใช้วิธีการหาน้ำหนักแห้ง

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีในตัวอย่างอาหารเพื่อใช้เลี้ยงเชื้อรา *T. reesei* (ส่งวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการภายนอกโดยใช้เครื่อง Gas Chromatography, GC)

3. การวัดความสามารถในการผลิตเอนไซม์เซลลูเลสและไซลาเนส วัดกิจกรรมของเอนไซม์ทั้ง 2 ชนิด ทำการศึกษาทุก 7 วันเป็นเวลา 1 เดือน

4. การวิเคราะห์ปริมาณน้ำตาลกลูโคส ไซโลส และสารประกอบอื่นๆ หลังจากการย่อยสลายด้วยเอนไซม์ (ส่งวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการภายนอกโดยใช้เครื่อง High Performance Liquid Chromatograph, HPLC)

213362

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์หากิจกรรมของเอนไซม์เซลลูเลส และไซลาเนสจากการเปรียบเทียบกับกราฟมาตรฐานกลูโคสและไซโลสตามลำดับ

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2554-เดือนมีนาคม พ.ศ.2555

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. เชื้อราที่ใช้ในการทดลอง

เชื้อราสายพันธุ์ *T. reesei* โดยการเพาะเลี้ยงบน slant agar ของอาหารสังเคราะห์ PDA (Potato Dextrose Agar) ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 5 – 7 วัน การเก็บรักษาจะเก็บเชื้อที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส

2. อาหารเลี้ยงเชื้อ

2.1 อาหารสังเคราะห์ PDA (Potato Dextrose Agar)

2.2 อาหารแข็ง (Solid culture) โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสามารถในการผลิตเอนไซม์เซลลูเลส และไซลาเนสของเชื้อ *T. reesei* ที่เพาะเลี้ยงในอาหารที่มีแหล่งคาร์บอนต่างกัน คือ ชานอ้อย และซังข้าวโพด

3. การเตรียมแหล่งคาร์บอน

วัตถุดิบที่ใช้ในการเตรียมอาหารแข็ง ได้แก่ ชานอ้อย, ซังข้าวโพด, รำ และแกลบ โดยเตรียมเป็นอาหารแข็ง 2 สูตร คือ

สูตร 1 ชานอ้อย : รำ : แกลบ = 8 : 2 : 2 = 12 กรัม

สูตร 2 ซังข้าวโพด : รำ : แกลบ = 8 : 2 : 2 = 12 กรัม

อาหารแข็งทั้ง 2 สูตรเตรียมให้มีความชื้น 70 เปอร์เซ็นต์ นำไปนึ่งฆ่าเชื้อด้วยหม้อนึ่งความดันไอน้ำ (autoclave) อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 40 นาที

4. วิธีการทดลอง

4.1 การวัดการเจริญของเชื้อรา

เพาะเลี้ยงเชื้อรา *T. reesei* บนอาหารสังเคราะห์สูตร PDA เป็นเวลา 5-7 วัน หลังจากนั้นถ่ายเชื้อลงในอาหารสังเคราะห์ PDB (Potato Dextrose Broth) ในขวดรูปชมพู่ขนาด 250 มิลลิลิตร กำหนดปริมาตร PDB ทั้งหมดเท่ากับ 100 มิลลิลิตร ทำการเพาะเลี้ยงเชื้อราที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อุณหภูมิห้อง (30±3 องศาเซลเซียส) โดยใช้เครื่องเขย่า (Shaker) ที่ความเร็วรอบเท่ากับ 150 รอบต่อนาที เป็นเวลา 15 วัน

ทำการเก็บตัวอย่างน้ำหมักในปริมาตร 2 มิลลิลิตร ทุก 2 วัน (วันที่ 0, 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 และ 15) เพื่อวัดอัตราการเจริญโดยใช้วิธีการหาน้ำหนักแห้ง

4.2 การเตรียมสปอร์ของเชื้อรา (เตรียมให้อยู่ในระยะ log phase)

เตรียมเชื้อรา *T. reesei* ในอาหารสังเคราะห์ PDA (เลี้ยงให้อยู่ในระยะ log phase) เติมน้ำกลั่นที่ผ่านการฆ่าเชื้อปริมาตร 5 มิลลิลิตรลงใน slant ของเชื้อราใช้เข็มเขี่ยเชื้อราเกลี่ยสปอร์ให้กระจายตัวให้เป็น spore suspension ที่มีจำนวนสปอร์ไม่ต่ำกว่า 10^7 spore/ ml จากนั้นเติม spore suspension ปริมาตร 2 มิลลิลิตรลงในอาหารแข็งที่เตรียมไว้ (มีชานอ้อยและซังข้าวโพดเป็นแหล่งคาร์บอน มีรำข้าวและแกลบเป็นแหล่งไนโตรเจน) ผสมให้เข้ากันให้ทั่วถึงแล้วนำไปบ่มที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 เดือน (ทำการเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์กิจกรรมของเอนไซม์ทุกๆ 7 วัน)

4.3 การสกัดเอนไซม์

นำอาหารเลี้ยงเชื้อหลังจากการเพาะเลี้ยงตามระยะเวลาที่กำหนดมาสกัดเอนไซม์โดย :

4.3.1 เติมอะซีเตทบัฟเฟอร์ความเข้มข้น 0.1 โมลาร์ pH 4.0 ลงในอาหารแห้ง

4.3.2 ตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 60 นาที

4.3.3 กรองด้วยผ้าขาวบาง แล้วกรองต่อด้วยกระดาษกรองเบอร์ 1

4.3.4 แยกส่วนที่เป็นน้ำ (crude enzyme) ไปวิเคราะห์กิจกรรมของเอนไซม์

4.3.5 เก็บ crude enzyme ส่วนที่เหลือไว้ที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส

4.4 การวิเคราะห์กิจกรรมของเอนไซม์ (สุทธิพันธุ์, 2550)

ศึกษารูปแบบการผลิตเอนไซม์เซลลูเลสและไซลาเนสจากเชื้อ *T. reesei* ที่เลี้ยงบนอาหารแข็งที่ใช้แหล่งคาร์บอนที่แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์หากิจกรรมของเอนไซม์ทั้ง 2 ชนิดจากการเปรียบเทียบกับกราฟมาตรฐานกลูโคสและไซโลส

4.5 การวิเคราะห์ปริมาณน้ำตาลที่ได้จากการย่อยสลายวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง HPLC (High Performance Liquid Chromatograph)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY